

Ekologické spoločnosti v Európe

Európsky kontinent je kolískou ekológie. Tu vznikol termín ekológia (E. Haeckel, 1866) pre pomenovanie vedy, ktorá študuje vzájomné vzťahy živých organizmov a ich prostredia. Vznikla tu aj prvá vedecká ekologická spoločnosť na svete (V. Británia, 1913). Vedeckí pracovníci, ekológovia sa združujú do ekologických spoločností, ktoré v súčasnosti pôsobia v 13 krajinách Európy. Samostatné ekologické spoločnosti pracujú vo všetkých rozvinutých krajinách západnej Európy. Avšak v krajinách bývalého socialistického tábora nefiguruje ako samostatné vedecké spoločnosti, i keď aj tam pracujú ekológovia a vychádzajú vedecké ekologické časopisy.

Najstaršou ekologickou spoločnosťou na svete je *British Ecological Society* (BES). Pôsobí vo Veľkej Británii a v Írsku a má okolo 5000 členov (nielen na „ostrovoch“). Zároveň je druhou najväčšou ekologickou spoločnosťou na svete. Vydáva Bulletin (4-krát do roka) a štyri vedecké časopisy *Journal of Ecology*, *Journal of Animal Ecology*, *Journal of Applied Ecology* a *Functional Ecology*. Organizuje výročné schôdze, sympóziá a množstvo malých akcií (mítingov).

Gesellschaft für Ökologie (GfÖ) pôsobí v Nemecku, Rakúsku, Švajčiarsku a v Lichtenšteinsku. Má okolo 2000 členov. Vydáva *Sprachricht* (Nachrichten, 2—3-krát do roka) a *Verhandlungen Gesellschaft für Ökologie*. Organizuje veľké výročné zasadania a menšie stretnutia a sympóziá.

Nordic Council for Ecology (NCE) a *Nordic Oikos Society* (NOS) pôsobia v severných krajinách. NCE sa zameriava na kontrolu výskumu,

postgraduálnu výchovu doktorantov (NORDECOL), pobyty vedcov a sympóziá, kým NOS je profesionálnou spoločnosťou s ca 800 členmi. Vydáva *Sprachricht* (4-krát ročne) a časopisy, ako napr. *Oikos*. V každej krajine však existujú aj národné ekologické spoločnosti.

Vo Francúzsku pracuje *Société Française d'Ecologie* (SFE), ktorá má asi 600 členov. Vydáva oficiálny Bulletin (4-krát ročne) a niekoľko ekologických časopisov. Známe sú časopisy vydávané v rámci *Acta Oecologica: Oecologia Plantarum*, *Oecologia Applicata* a *Oecologia Generalis*. Organizuje výročné zasadnutia a pracovné stretnutia (workshopy).

V Taliansku pôsobí *Societa Italiana di Ecologia* (SIE) so 400—500 členmi. Vydáva *Sprachricht* (1-krát mesačne) a každé dva roky organizuje mítingy. Sponzoruje rozličné školenia a získava prostriedky z priemyselnej výroby.

V Holandsku a čiastočne v Belgicku pracuje *Ecological Federation of the Netherlands*. Má asi 600 členov. Vydáva Bulletin (4-krát ročne) a organizuje 6 mítingov za rok. Nevydáva žiaden časopis.

V Portugalsku nie je doteraz žiadna ekologická vedecká spoločnosť a v Španielsku bola ekologická spoločnosť iba nedávno založená a má zatiaľ málo členov.

V Poľsku tiež nemajú nezávislú ekologickú spoločnosť. Je tu však veľký počet ekologických klubov, ktoré organizujú vedecké podujatia. Existuje tu podpora zo strany Poľskej akadémie vied (PAN). Jej výbor pre ekológiu vydáva dva časopisy v angličtine. *Ekologia Polska*

a *Polish Ecological Studies*. Okrem toho vychádzajú v poľštine *Wiadomości ekologiczne*, publikujúce prevažne prehľadové články, recenzie, diskusie a pod.

V Maďarsku pracuje Ekologická sekcia Maďarskej biologickej spoločnosti, ktorá má okolo 200 aktívnych členov. Informácie pre členov uverejňuje v spravodaji MBS. Nový časopis *Hungarian Journal of Ecology* začína vydávať Maďarská akadémia vied v angličtine.

V ostatných krajinách strednej a východnej Európy je situácia podobná ako v Poľsku alebo v Maďarsku. V Juhoslávii vychádza časopis *Ekologija* a v Sovietskom zväze *Ekologia*. V ZSSR má ekológia dlhú tradíciu a pomerne dobrú teoretickú úroveň.

V ČSFR pracuje Ekologická sekcia Československej biologickej spoločnosti pri ČSAV, ktorá na Slovensku nemá partnerskú organizáciu (sekcii). Vychádza tu celoštátny časopis *Ekológia* (ČSFR), predtým *Quaestiones geobiologicae*, a edícia *Acta oecologica*.

Vzťahy medzi jednotlivými ekologickými spoločnosťami boli doposiaľ na pomerne nízkej úrovni. Ekologické vedecké spoločnosti v Európe spolupracovali (až na výnimky) prakticky len na príprave spoločných európskych ekologických sympózií. Konali sa už vo Veľkej Británii, Nemecku, Švédsku, Holandsku a Taliansku; nasledujúce sa pripravuje na rok 1992 vo Francúzsku. Na predposlednom sympóziu vo Wageningene v r. 1986 sa však dohodli na rozšírení spolupráce aj pre ďalšie oblasti činnosti. A tak po predbežnom rokovaní na 5. európskom ekologickom sympóziu v Siene v septembri 1989 stretli sa zástupcovia národných ekologických spoločností dňa 29. 3. 1990 v Sheffielde (Veľká Británia), aby po schválení Stanov založili *Európsku ekologickú federáciu* (European Ecological Federation, EEF). Jej cieľom je podpora spolupráce v tomto odbore v rámci celej Európy. EEF bude organizovať sympóziá

a pracovné stretnutia (workshopy), koordinovať programy postgraduálnej výchovy doktorantov, vytvárať špeciálne pracovné skupiny odborníkov a zabezpečovať informačný servis. Federácia nie je politickou organizáciou a bude pracovať celkom nezávisle od Medzinárodnej asociácie pre ekológiu (INTECOL). Členmi EEF sú ekologické vedecké spoločnosti jednotlivých krajín Európy. Tam, kde doposiaľ takéto spo-

ločnosti neexistujú, Stanovy EEF pripúšťajú aj individuálne členstvo.

Na Sheffieldskom stretnutí zvolili aj predbežný výkonný výbor EEF, ktorý bude pracovať až do najbližšieho sympózia v roku 1992 v Marseille. Prvým prezidentom EEF sa stal profesor R. J. Berry z V. Británie a generálnym tajomníkom Dr. P. H. Enckell zo Švédska.

Pavol Eliáš

Vzniká Slovenská ekologická spoločnosť pri SAV

Pokusy o vytvorenie vedeckej spoločnosti pre ekológiu na Slovensku v šesťdesiatych, sedemdesiatych i osemdesiatych rokoch skončili neúspechom. Ani v súčasnosti nemajú slovenskí ekológovia — vedeckí a odborní pracovníci — vedecké fórum, ktoré by bolo miestom na výmenu názorov, informácií a skúseností, staralo by sa o rozvoj ekológie ako vedného odboru, podporovalo i koordinovalo by ich aktivitu. Súčasný stav ekológie ako vedy na Slovensku je neuspokojivý, a vytvorenie takejto vedeckej komunity je nanajvýš naliehavé. Preto vznikol návrh na založenie Slovenskej ekologickej spoločnosti (SEKOS) pri SAV.

SEKOS má byť dobrovoľným výberovým združením (spolkom) vedeckých a odborných pracovníkov vo vednom odbore ekológia. Bude združovať pracovníkov, ktorí získali vysokoškolské vzdelanie v ekológii (prípadne v príbuzných biologických disciplínach) a môžu sa preukázať publikáciami vo vedeckých časopisoch. O priznaní členstva nebude rozhodovať príslušnosť k inštitúcii, ale výskumná aktivita v odbore.

Mimoriadnymi členmi sa budú môcť stať študenti vysokých škôl, ktorí študujú odbor ekológia a úspešne pracujú na diplomových prácach ekologického zamerania.

Návrh predpokladá štyri sekcie:

1. všeobecnej a teoretickej ekológie,
2. ekológie populácií,
3. ekológie ekosystémov, resp. ekosystémového výskumu,
4. ekológie krajiny.

V rámci nich sa budú môcť vytvárať pracovné skupiny, napr. produkčnej ekológie, fyziologickej ekológie, pre lesné ekosystémy, lúčne ekosystémy, agroekosystémy a pod.

SEKOS si kladie za cieľ najmä podporovať rozvoj ekológie ako vedy

- podnecovaním a usmerňovaním vedeckej a vedecko-organizačnej práce,
- rozširovaním poznatkov získaných ekologickým výskumom a
- získavaním vedeckých pracovníkov k aktívnej spolupráci.

Spoločnosť má vytvárať predpoklady pre optimálny rozvoj ekológie ako vedy a jej využívanie v starostlivosti o prírodné pros-

tredivé a životné prostredie človeka. Bude rozvíjať koncepčnú činnosť, organizovať, prehľbovať a koordinovať spoluprácu svojich členov pôsobiacich vo vede, na školách a v praxi. Ďalej chce pomáhať svojim členom v ich odbornej činnosti a prispievať k zvyšovaniu ich odbornej úrovne, najmä u mladých pracovníkov.

SEKOS bude venovať pozornosť obsahu a výučbe ekológie na školách všetkých stupňov a spolupracovať pri výchove odborných a vedeckých pracovníkov v tomto vednom odbore i v oblasti starostlivosti o životné prostredie formou nadstavbového štúdia.

Spoločnosť si kladie za úlohu dbať o uplatňovanie ekologických princípov pri zabezpečovaní životného prostredia človeka a iných organizmov, čo o. i. znamená vypracovávanie odborných posudkov, odporúčanie opatrení a predkladanie návrhov štátnym a spoločenským inštitúciám.

Na dosiahnutie týchto cieľov bude SEKOS

- organizovať národné a medzinárodné konferencie, semináre, vedecké sympóziá, prednášky, diskusie a iné vhodné akcie,
- rozvíjať vlastnú edičnú a publikačnú činnosť, vydávať informácie a publikácie pre svojich členov,
- poskytovať a sprostredkovať poradenské a konzultačné služby,
- vypisovať súťaže a oceňovať významné výsledky dosiahnuté vo vednom odbore ekológia..

Slovenská ekologická spoločnosť bude spolupracovať s inými vedeckými spoločnosťami doma i v zahraničí. Predpokladá sa jej aktívna účasť v Európskej ekologickej federácii. Súčasne má propagovať aj výsledky slovenskej ekologickej vedy na medzinárodných fórach.

Záujemcovia o členstvo v Slovenskej ekologickej spoločnosti pri SAV sa môžu prihlásiť na adresu: SEKOS, prípravný výbor, Štefánikova 3, 814 34 Bratislava.

Pavol Eliáš